

ИНКЛУЗИВНО ОБРАЗОВАЊЕ И ИОП

Образовање деце са различитим
развојним тешкоћама

Шта је инклузивно образовање?

- Инклузивно образовање се односи на децу која због одређених разлога имају тешкоће да савладавају наставне планове и програме у редовним школама.
- Таква деца према постојећој законској регулативи имају право на додатну подршку .
- Циљ додатне подршке је да се деци са различитим проблемима обезбеди потпуно редовно школе и укључивање у вршњачко окружење, као и да им се омогући школско напредовање у складу са њиховим развојним могућностима и потребама.

Ко има право на инклузивно образовање?

1. деца са тешкоћама у учењу због специфичних сметњи у учењу, понашању и емоционалном сазревању,
2. деца са сметњама у развоју или са инвалидитетом телесне, моторичке, чулне, интелектуалне или вишеструке природе и
3. деца која живе у социјално, економски, културно или језички сиромашној и нестимулативној средини.

Свака школа у обавези је да својим ученицима којима је то потребно пружи додатну подршку и помоћ и то кроз три нивоа:

- ❖ индивидуализовани начин рада,
- ❖ ИОП 1 и
- ❖ ИОП 2.

Ови облици подршке се сукцесивно уводе, а предходи им израда педагошког профила

ПРВИ КОРАК – ИЗРАДА ПЕДАГОШКОГ ПРОФИЛА

- Цео поступак пружања додатне подршке започиње чим се у току образовног процеса примети да дете не постиже резултате очекиване за дати узраст.
- Креће са прикупљањем потребних додатних података од родитеља, вршњака, самог детета и стручњака из других институција.
- Педагошки профил садржи опис педагошке ситуације детета (тренутни ниво знања и сазнајног развоја, на који начин учи, шта му ствара највеће тешкоће у учењу, шта су му јаче стране у учењу, како памти, које социјалне вештине је савладао, како комуницира са другима, колико је самосталан, ...).

ДРУГИ КОРАК – ИНДИВИДУАЛИЗОВАНИ НАЧИН РАДА

- прилагођавање простора (отклањање физичких баријера за боравак и активности детета – напр. стављање просторних ознака за слабовидо дете, учионица у приземљу за дете са моторичким сметњама, седење у клупи близу наставника за дете са проблемом у пажњи и сл.)
  - - прилагођавање услова у којима се одвија настава (осмишљавање додатних и посебних облика активности, израда посебног распореда активности и сл. – напр. организовање вршњачке помоћи, већи број часова допунске наставе, индивидуализовани рад, ...)
    - прилагођавање метода рада, наставних средстава, помагала и дидактичког материјала (односи се на организацају учења, брзину усвајање садржаја, начин провере знања, начин давања задатака и сл. – напр. групни или рад у пару на часу као облик вршњачке помоћи, чешће промене активности на часу за децу са проблемом у одржавању пажње, дуже време за одговарање за успорену децу, коришћење компјутерске технологије за децу са моторичким проблемима...)
- Индивидуализација се спроводи у редовном образовном процесу као саставни део рада наставника

ТРЕЋИ КОРАК – ИОП 1

- ИОП 1 подразумева прилагођавање наставног програма предмета који се иначе реализује у том разреду.
- При томе **општи циљеви и исходи** (шта и колико дете на крају школске године из тог предмета треба да зна) **остају непромењени** у односу на законски утврђени ниво који важи за сву осталу децу али се мењају – прилагођавају садржаји и начини на који се они презентују детету, наставна средства, уџбеници и друга литература, простор и услови у којима дете учи

ПРИМЕР

- дете са дислексијом уместо писмених задатака ради модификоване усмене задатке,
- дете са проблемом у памћењу један садржај се обрађује на већем броју часова у сажетијем облику и са сликовним материјалом,...).

Како се уводи ИОП 1?

- Ако мере предвиђене индивидуализацијом у одређеном периоду не доводе до жељеног напретка у резултатима детета потребно је да се пређе на израду и примену ИОП-а 1.
- Предлог да се почне са образовањем по ИОП-у може да иницира сам родитељ или образовна установа (васпитач, наставник, стручни сардник).
- Обавезан је писмени пристанак родитеља и да се приступи утврђивању права детета на ИОП и да се приступи изради ИОП-а без чега не може да се спроводи даља процедура. **Ако родитељ не да сагласност остаје се на нивоу индивидуализације.**
Предлог за покретање ИОП-а 1 доставља се стручном тиму за инклузивно образовање
- Овај тим може да одбаци иницијативу (напр. ако предходно нису предузете мере индивидуализације) или да је прихвати. У случају прихватања тим даје предлог директору да формира посебан тим за пружање додатне подршке наведеном детету и предлаже му чланове тог тима.
- У тим за пружање додатне подршке улазе наставник –одељењски старешина и предметни наставник, стручни сарадник и родитељ. ИОП 1 израђује тим за пружање додатне подршке детету, а усваја га педагошки колегијум установе.
- Родитељ треба да да писмену сагласност за спровођење тог ИОП-а.

ЧЕТВРТИ КОРАК – ИОП 2

- ИОП 2 подразумева измену исхода и стандарда постигнућа једног предмета (шта ученик треба да учи и колико треба да зна и може из тог предмета на крају школске године) у односу на опште прописане програме за осталу децу,
- прилагођавање садржаја и начина рада, уџбеника, наставних средстава, простора и услова у којима се учи тим измењеним исходима и стандардима.

Пример

- Дете са интелектуалним тешкоћама учи сабирање једноцифрених бројева када то развојно може – рецимо у трећем разреду, што значи да се за њега комплетан програм математике у трећем разреду мења у односу на редовни, дете користи уџбеник који одговара његовом програму и оцењује се у односу на то колико је савладало свој програм.

Како се уводи ИОП 2?

- ИОП 2 може да се уведе тек после примене ИОП 1 у случају кад ИОП 1 не доводи до жељених резултата. За увођење ИОП-а 2 потребна је сагласност Интерресорне комисије (ИРК).
- ИРК постоји у свакој општини. Захтев за процену потреба за пружање додатне подршке детету коју врши ова комисија може да упути родитељ или по службеној дужности образовна, здравствена или установа социјалне заштите уз обавезну сагласност родитеља. (ИОП 2 је само један од облика додатне подршке који ова комисија може да предложи.)

ДОДАТНА ПОДРШКА И ИРК

- Шта је ИРК?
- ИРК је скраћеница за интерресорну комисију за процену потреба за пружањем додатне образовне, здравствене или социјалне подршке детету/ученику. Свака општина треба да има ову комисију. Комисију чине педијатар, психолог и социјални радник као стални чланови и особе од интереса за конкретно дете као привремени чланови. Радом комисије координира правник – представник локалне управе.

Шта је додатна подршка и коме је намењена?

- Додатна подршка обезбеђује се без дискриминације по било ком основу сваком детету, односно ученику који услед физичких, комуникацијских, социјалних, здравствених или психолошких проблема не може делимично или у потпуности да реализује своје развојне потенцијале и односи се на омогућавање таквом детету да несметано обавља свакодневне животне активности од значаја за укључивање у образовање, живот у заједници и опште напредовање.

Како се обратити ИРК-у?

- На процену потреба за пружање додатне подршке детету коју врши ИРК може да упути родитељ или по службеној дужности образовна, здравствена или установа социјалне заштите уз обавезну сагласност родитеља.
- Захтев за ИРК се подноси Градској управи на прописаном формулару који се тамо и добија (родитељ може сам да се обрати дечијем изабраном лекару који би требало да га упути у процедуру).
- По подношењу захтева родитељ добија позив од стране комисије у чијем раду учествује, после чега комисија доноси мишљење.
- Мишљење се доставља родитељу и установама које би требало да реализују пружање додатне подршке.

Најчешћи облици додатне подршке

- Постоји велики број облика подршке које ИРК може да препоручи неки од облика додатне подршке, из Правилнику о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету и ученику Службени гласник РС бр. 80/2018).
- прилагођавање и набавку уџбеника и наставних средстава (нпр. на Брајевом писму)
- иоп 2
- употребу прилагођених наставних средстава и асистивне технологије (напр. рачунари, прилагођене тастатуре, екрани на додир (тач-скрин), прилагођени мишеви, посебни софтвери)
- ангажовање пратиоца за личну помоћ детету ради лакшег функционисања и комуникације
- превазилажење језичке баријере, као подршка деци којој матерњи језик није српски
- васпитање и образовање у посебној развојној групи, као и образовање у школи или одељењу за образовање ученика са сметњама у развоју и сл.
- прилагођавање окружења
- обавезно стручно усавршавање васпитача, наставника и стручних сарадника непосредно ангажованих у образовно-васпитном раду
- обезбеђивање превоза од места становања до образовне установе, односно од образовне установе до дневног боравка сл.

Шта је лични пратилац детета?

- Лични пратилац (персонални асистент) је облик додатне подршке детету које не може самостално да функционише у образовном процесу у смислу просторног кретања и оријентације, вођења рачуна и бриге о себи и комуникације.
  - То је особа која помаже детету у физичком смислу али не учествује у образовном процесу (не ради са дететом задатке, не објашњава му додатно образовне садржаје и сл.).
  - Лични пратилац може да буде све време уз дете док трају образовне активности или да буде у образовној установи и повремено помаже (напр. када се прелази из једне учионице у другу или се иде на наставу физичког васпитања).
  - Лични пратилац треба и може да прати дете и на ваннаставним активностима, излетима, екскурзији или школи у природи.
- Право на личног пратиоца остварује се на основу мишљења ИРК
- Услуге личног пратиоца требало би да финансира локална управа која и бира у сарадњи са родитељем лица која могу да обављају ову улогу.
  - Један лични пратилац се стара о једном детету.
  - Родитељ не би требало да буде у улози личног пратиоца.

Шта је педагошки асистент?

- Педагошки асистент је особа која ради у школи и чији рад финансира Министарство просвете. Ангажовање педагошког асистента усмерено је ка већем броју ученика који долазе из социјално осетљивих друштвених група и гравитирају ка једној образовној установи. Педагошки асистент директно је укључен у образовни процес али не ради само са једним дететом индивидуално. Циљ рада педагошког асистента је помоћ у укључивању у школски рад и праћењу наставе за децу која живе у социјално и културно ускраћеним срединама.

Образовање у школама за децу са сметњама у развоју

- Образовање у тзв. специјалним школама је потребно у случајевима теже развојне проблематике, када постоји вишеструка ометеност или инвалидност детета, када је потребан синхронизовани рад већег броја стручњака којих нема у примарној дететовој средини и када су на нивоу редовних образовних установа исцрпљени сви облици помоћи а дете не напредује.
- За упис детета у ову врсту установе потребна је сагласност родитеља. Дете је могуће уписати у школу и у лакшим случајевима ако родитељ то захтева.
За упис детета у школу са сметњама у развоју неопходно је мишљење ИРК. Процедура добијања мишљења ИРК је иста као и за све друге додатне подршке (види Како се обратити ИРК?) с тим што ИРК мора да посебно образложење разлога упућивања детета у ове институције.

- o ТИМ ЗА ИНКЛУЗИЈУ
- o ОШ ”ДОСИТЕЈ ОБРАДОВИЋ” Крушевац
- o Координатор :
- o Биљана Ђорђевић, дипл.псих.